

Platsens magi

Det finns platser vi minns med glädje och längtan. Det finns platser vi vill återvända till och platser man bara vill se en gång. Platser väcker känslor och till och med existentiella tankar och reflektioner om ursprung och mening. Det säger Roland Hallgren, professor emeritus vid Linnéuniversitetet, i ett samtal om hans bok "Plats och känsla".

Text Monica Katarina Frisk **Bild** Piotr Wawrzyniuk, TTphoto (shutterstock.com)

När jag får kontakt med professor *Roland Hallgren* igen efter några försök, är det för att han varit nätpassiv ett tag. Kul uttryckt! Ska själv ta nästa tillfälle i akt att vara nätpassiv. Det måste vara som att dra sig tillbaka till en plats där man får vara alldeles för sig själv.

Efter att läst Roland Hallgrens tankeväckande bok "Plats och känsla" fylldes jag av ett stillsamt reflekterande, men också av några frågor. En handlar om vad platsens poesi är.

- Om du har en plats som är din så går du ofta i dialog med den, säger Roland. Den talar till dig på ett speciellt sätt. Ska du beskriva en plats som du tycker mycket om, kanske rent utav älskar, så söker du metaforer som ofta är lyriskt träffande, du letar efter de rätta orden och vill formulera dig så finstämt som möjligt.

- Samma gäller nog om du har en plats som är negativt laddad. Det finns ju också platser som man avskyr som kan ha minst lika stor betydelse för ens platsrelation.

SJÄLV HAR JAG EN PLATS hemma där jag skriver och målar mandala. En plats som är bara min egen och som rymmer mitt inre universum. I sin bok betonar Roland Hallgren att ha en egen plats eller eget rum när man växer upp är viktigt för barn och ungdomar.

- När du är ung lever du ofta i en värld av jämförelser, du önskar få det andra har. Att ha ett eget rum är viktigt, detta rum kan ju mycket väl vara ett offentligt eller ett rum i naturen, som en sten, en bänk, en hage eller en bäck. Ett eget rum i den bostadsgemenskap du växer upp i är sannolikt också viktig för att skapa en egen identitet och tillflyktsort, få ett andrum helt enkelt där du kan vara dig själv fullt ut.

Roland Hallgren skriver om heliga platser och att vissa platser kan väckas till liv av den som berättar om en plats, han kallar dem för platsbärande folk. Hur kan man bli mer medveten om att en plats påverkar oss rent existentiellt och kan ge möjlighet till självkänedom och personlig utveckling?

- Att exempelvis i skolan arbeta mer aktivt medvetet med personliga platser kan vara en väg att gå. Tror även att äldre personers platser kan väckas till liv närmast som ett kurativt sätt att motverka minnesbrist och livsleda. Det heliga är ömtåligt och genom att väcka ens egna tankar om personliga platser som bärs med på livsresan kan kanske öka insikten om att det jag har, har även andra inombords. Man övas i ödmjukhet och människoskap. Platsmedvetande är liksom historiemedvetande ett sätt att placera sig i en tidsprocess mellan då, nu och framtid.

ROLAND HALLGREN ANSER ATT platser kan ha betydelse för helande och läkande. En sorts platsterapi. Att beskriva platser av personlig betydelse skapar mening och livsglädje.

- Jag har sett att platsvänskap är läkande och att fysiskt och psykiskt välmående hör samman. Platser både befriar och fångslar.

Han tycker också att det rituella besöket renar och fyller på ens inre med kraft. Det finns nog i många människor ett evigt återkomstbehov.

- På så sätt blir man beroende av privata platsers kraft, vilket i sin tur påverkar vårt dagliga liv. Kanske är det enklare än vad vi tror att känna sig lycklig.

Det sägs ju att vi svenskar har ett särskilt förhållande till naturen. En del ser det som värt sekulariserade kyrkorum eller heliga tempel. Varför det är så, tror du?

- Vi har nog ett behov av vad jag skulle vilja kalla "annonlundaupplevelser". I naturen liksom i olika tempel finns en tidlöshet, något oför-

ROLAND HALLGREN

är religionshistoriker och professor emeritus vid Linnéuniversitetet i Kalmar. Han bor i samma stad och har tre vuxna barn. Roland är numera författare och kommer med sin andra bok i höst.

"Platser du älskar är levande och din dialog med dem formar delvis din identitet och uppfattning om vem du är."

ändrat som signalerar trygghet men också frihet. Det finns också i naturen ett spann mellan drama och lugn, liksom det finns samma spann i till exempel ett kyrkoår eller i andra religiösa sammanhang. Du deltar i något som är större än du själv och som bollar med evighetsbegrepp.

På vilket sätt ser du att en människas identitet är sammankopplad med en plats? Blir vi till med platsen som fond eller blir platsen till genom oss, som du skriver "laddar den med kraft"?

- Det finns platser du haft sedan barnsben, det finns platser du förlorat, det finns onda platser, det finns nyupptäckta platser. Men du måste söka dem självständigt. När du väl hittat en plats kallar den på dig. Plats du älskar är levande och din dialog med dem formar delvis din identitet och uppfattning om vem du är. Du är inget frö för vinden, du är ett med en plats eller med flera platser. En del platser vill vi ska vara oförändrade, en del vill vi hjälpa till att förändra genom ett medvetet och kreativt skapande. Inte bara platser i geografin har betydelse utan även de mentala platser vi bär med oss hjälper oss att identifiera oss själva och svara på frågan: "Vem är jag?"

TROR DU ATT MAN KAN BEHÅLLA sin kärna var man än befinner sig på jorden, eller formas man efter platsen man befinner sig på?

- Ingen lever i ett vakuum, allt är stätt under förändring. Det gäller även dig, men djupt inne i ditt innersta finns det nog alltid en kärna som är du, jag, själv eller vad vi väljer att kalla det, som är mer eller mindre intakt livet genom. Men dess essens finns under skalets kärna och är gömd och till och med ibland glömd. Kärnan går inte att knäcka, men väl att väcka.

I denna tid av migration, vad gör det med oss människor här hemma och med dem som migrerar? Många migranter blir ju platslösa i och med sin flykt.

- Jag tror att platslöshet är farligt. Skolan och integrationen i samhället måste hjälpa människor att finna nya platser för att samla kraft och livs-

mod i en tillvaro som sannolikt upplevs kaotisk och främmande. Nyanlända måste också på sikt få möjlighet att tänka över de platser som de på gott och ont har lämnat bakom sig. Det förflutna hör samman med det närvarande och med framtiden i det nya landet. Både hemlängtan och bortlängtan måste respekteras. Glädje, sorg, längtan och dröm är ofta platsförankrade.

Informationen om och bilder på platser i sociala medier flödar över oss. Jag undrar vad det kan ha för betydelse för vår platskänsla.

- Det kan kanske vidga oss som människor att reflektera över platser vi aldrig besökt, göra oss nyfikna på platsbesök och på andras erfarenheter. Inget går ju upp emot att själv vara fysiskt på en plats! Det är som en ansikte mot ansikte-relation i verkligheten jämfört med ett skype-möte framför en bildskärm.

- Skärm-mötet är bra, men att gå sida vid sida och småprata eller sitta mitt emot varandra vid ett kafébord är bättre. När det gäller alla bilder som flödar över oss så är det väl inte utan att man ibland upplever en bildtrötthet.

Roland Hallgren är uppväxt i Vetlanda, har bott ett tag i Norrköping, Lund och nu i Kalmar.

- Jag är nog en småstads- och insjöpojke i mitt innersta med en känslö-

mässig förankring till barrskog. Lund var för mig för mycket slätt och park. Det är på det småländska höglandet jag känner mig hemma.

ROLAND HALLGREN HAR förstås också en favoritplats.

- En plankan inkilad mellan två tallar på en bergsknalle med utsikt över en floddal där Emån slingrar sig fram genom landskapet. En kopp kaffe eller en öl i handen, med urtidssorlet från ån och vindens lek i furorna, där kan jag uppleva stunder av harmoni och endräkt med livets rytm. ☺

PLUS MER

"Plats och känsla", Roland Hallgren (Dialogos förlag, 2014).

"Heligt landskap", Jörgen I Eriksson, Jonas Unger (Norrschaman förlag, 2015).

"Naturen för mig" (Institutet för språk och folkminnen, 2014).

Susanna Nova flyttade till magiska ön Bali

När Susanna Nova och hennes familj kom till Bali i Indonesien så kände de på en gång en sådan stor kärlek till ön. Naturen är så vacker, människorna är så ljuvliga och inspirerande. Och kulturen är magisk och så fylld av själ, säger Susanna. Därför bestämde de sig också för att flytta dit.

I hela sitt vuxna liv har *Susanna Nova* bott utomlands i längre perioder. Det finns två anledningar till att Susanna flyttade till Bali med sin dotter och käraste för fyra år sedan.

- Jag har aldrig känt att jag riktigt hört hemma i Sverige. Den andra anledningen är att en ny lag som förbjuder hemundervisning infördes 2010. Jag har alltid velat skräddarsy en egen utbildning för min dotter. När det inte var möjligt längre i Sverige, så valde vi att lämna landet.

VARFÖR BLEV DET BALI?

- För att när vi kom hit så kände vi så stor kärlek till denna plats. Naturen är så vacker, människorna är så ljuvliga och inspirerande. Kulturen här är magisk och så fylld av själ.

- Det stora är känslan i kulturen här. En levande magi och naturlighet som känns hela tiden, överallt, vart jag än går.

Jag undrar om det finns något som hon saknar i sitt liv där hon bor nu?

- Jag saknar min familj som fortfarande bor i Sverige och den svenska skogen, skärgården på västkusten och andra element av naturen där. Men vi hälsar på varje år och njuter av naturen där.

Susannas favoritplats är hennes alldeles egna rum.

- Där jag har skapat varje liten del som ett altare. Skönheten är bara min skapelse och där kan jag göra yoga, andas djupt, vila och känna djupt in i min egen själ.

SUSANNA HITTAR ALLTID ett sätt att känna sig tillfreds var hon än befinner sig.

- När jag reser har jag alltid ett litet altare med mig med små vackra ting som jag ställer fram som ett centrum i mitt rum där jag är. Jag plockar blommor och vackra saker från naturen och lägger där också. Det blir som en symbol för var jag kommer ifrån och vad jag vill skapa in i framtiden.

Det finns platser som har ett andligt och rituellt bruk och platser som bara finns i ens minne eller fantasi. Hur ser du på det?

- En intressant fråga. För mig är det som om verklighet och fantasi flyter samman. Kanske har jag varit på Bali för länge, där alla nivåer av verkligheter beaktas och värderas lika.

För Susanna bär varje plats och varje stund på både ett minne, nuet och fantasin.

- Det är just den gränsöverskridande kon-

takten med en plats som gör den spännande, säger hon och skrattar till. Nästan som att platsen inte finns för mig om jag inte är där, att det alltid är jag som bringar den till vad den är och tvärtom.

Kontakten med naturen tycker Susanna är det viktigaste för henne där hon lever.

- Och att det finns platser att vila på, att alla utrymmen stödjer avslappning, ger näring och skapar utrymme för djupa möten människor emellan. Det är också viktigt att varen sak har en mening och en plats, att jag har en kontakt som känns intim med varje sak.

NÄR DET GÄLLER kulturella koder, som ceremonier, ritualer, kläder, kommunikation och beteenden anpassar hon sig, men har ändå en intim kontakt med sina svenska rötter.

- Vi möter dem med mycket tacksamhet och respekt, vi tar emot och lär oss av allt deras, känner in och tar del av. Sen mixar vi det med egna personliga och familjebaserade ritualer som vi skapar tillsammans. Mest är det min dotter som står för alla nya friska idéer om hur vi kan skapa det tillsammans.

Läs mer: www.susannanova.com